

1. Obiekt

DOM MIESZKALNY – KAMIENICA MIESZCZAŃSKA

2. Czas powstania

2 poł XVII w.,
XVIII w. oraz po
1872 r.

3. Miejscowość

BIELSKO-BIAŁA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Ul. Wzgórze 7/ul. Podciewce

Nr Hipoteczny
Księga Wieczysta

Działka nr pb 81, 82, 83

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie
powiat Bielsko-Biała
gmina Bielsko-Biała

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bielitz do 1918 r. i 1939-45 r.
Bielsko 1918-39 r. i 1945-51 r.
Bielsko-Biała od 1951 r.

7. Przynależność administracyjna przed 31 XII 1998r.

województwo bielskie

8. Właściciel i jego adres

Powszechna Spółdzielnia Spożywców
„Społem” w Bielsku-Białej,
ul. Cyniarska 11, 43-300 Bielsko-Biała

9. Użytkownik i jego adres

Budynek aktualnie nieużytkowany

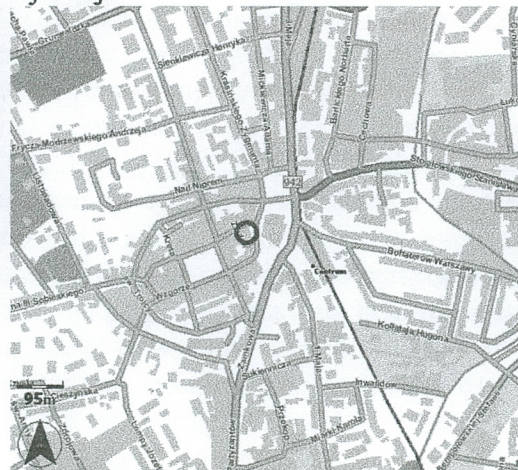
10. Rejestr zabytków

Nr A-49/76

data 1976 r.

Sytuacja

Orientacja

Fot.1 Widok od ul. Wzgórze.

Obiekt o klasycystycznych cechach stylowych z elementami historyzmu.

Autor nieznany.

Zabudowa z drugiej połowy XVII w. z wykorzystaniem zabudowy starszej.

XIII-XIV w. – wytyczenie działek lokacyjnego miasta.

XV-XVI w. – powstanie zabudowy murowanej, przynajmniej w partiach podziemnych.

XVIII / XIX w. – budynek przebudowany, 1836 r. – na planie katastralnym zaznaczono cztery domy.

Po 1872 r. – scalenie architektoniczne budynków o różnych układach przestrzennych, z wykształceniem obecnego układu.

Koniec XIX w. – nadbudowa piętra nad częścią północno-zachodnią, przekształcenie elewacji w stylu neorenesansowym, wprowadzenie żeliwnego balkonu na narożniku południowo-zachodnim.

W drugiej połowie XX w. – kilkukrotna adaptacja wnętrza na potrzeby gastronomii, usuwanie starych i wprowadzanie nowych podziałów wewnętrznych.

W latach 80. XX w. – budynek gruntownie remontowany

Sytuacja: Usytuowany na nieregularnej posesji, naprzeciwko Zamku Sułkowskich, przy ulicy Wzgórze 7, we wschodniej części starego miasta. Od kwartału zabudowy przyrynkowej oddzielony ulicą Zaułek. Od północy graniczy z ul. Podcienie. Obecnie działka nieregularna, czworoboczna zbliżona do rombu, wydłużona na linii północ-południe. Działkę niemal w całości zajmuje piętrowy, wolnostojący budynek z wielospadowym dachem, z małym, obecnie zabudowanym dziedzińcem oraz tarasem od strony zamku. Pomiędzy skrzydłami od ul. Zaułek niewielkie podwórze. Działka wtórnie wykształcona ze scalenia trzech działek średniowiecznych. Przedpole budynku od strony południowej stanowi taras, podniesiony w stosunku do ulicy Wzgórze, ograniczony murem oporowym z szarego piaskowca.

Materiał i konstrukcja: Murowany techniką tradycyjną z kamienia i cegły z użyciem zaprawy wapiennej. Tynki wielowarstwowe, wapienne i cementowo-wapienne. Wewnątrz sklepienia kolebkowe, kolebkowe z lunetami, stropy Kleina, stropy płaskie o konstrukcji drewnianej. Konstrukcja dachowa drewniana, krokwiowo-wieszarowa. Dachy kryte blachą. Podwórze o nawierzchni z płyt betonowych. Balkon z żeliwnych elementów (konsole i balustrada). Podest balkonu z desek.

Rzut: Zbliżony do czworoboku z parą skrzydeł ujmujących podwórze. Ilość traktów zróżnicowana w zależności od budynków składowych – wcześniejszych, adaptowanych. Relikty układów przestrzennych pierwotnej zabudowy są czytelne szczególnie w partii piwnic i podcieni. Część północna budynku trzytraktowa, część południowa dwutraktowa. Układ klatkowy.

Bryła: Zróżnicowana. Budynek dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony (trzy zespoły piwnic w różnych częściach budynku). Nakryty dachem dwuspadowym z naczółkiem od północy. Od południa dach czterospadowy, na skrzydle północnym dach łamany. Kominy z przełomu XIX/XX w. rozwiązane dekoracyjnie. Północno-zachodni i południowo-wschodni narożnik budynku ścięty. Narożnik południowo-zachodni zaokrąglony.

Podwórze: Prostokątne, otoczone z trzech stron zabudową, od zachodu zamknięte parterowym murem z bramą. Komunikacja zewnętrzna gankami, wzdłuż elewacji podwórzowych. Podwórze wtórnie zabudowane z pozostawieniem niewielkiego fragmentu od strony bramy.

Elewacje: Elewacja wschodnia dziesięcioosiowa o nieregularnym rytmie osi. Artykułowana poziomo gzymsami kordonowym i koronującym oraz pionowo lizenami płytko boniowanymi rozmieszczonymi w przestrzeniach między osiami okien obu kondygnacji. W trzeciej osi północnej wejście do budynku, zaakcentowane portalem z trójkątnym tympanonem nad wejściem. Okna prostokątne, na parterze w gładkich otworach, na piętrze otoczone opaskami w tynku. W skrajnej osi północnej, wejście do podcieni nakryte łukiem pełnym, do którego prowadzą schody z poziomu tarasu.

Elewacja południowa powiązana integralnie z elewacją wschodnią. Na ściętym narożniku balkon na konsolach w formie esownic, z ażurową balustradą. Drzwi balkonu dwuskrzydłowe, przeszklone, flankowane dwiema pionowymi płycinami. W parterze narożnika zamurowane wejście do budynku.

(c.d. Załącznik nr1)

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
6 520 m ³	895 m ²	mieszkalne	nieużytkowany
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) W drugiej połowie. XX w. wielokrotna adaptacja pomieszczeń budynku na cele gastronomiczne. Budynek gruntownie remontowany w latach 80 tych XX w.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Ogólnie dobry. Cechy stylowe częściowo zatarte. Pierwotny układ przestrzenny wewnątrz przekształcony w wyniku licznych przebudów i adaptacji. Dziedziniec zabudowany w kondygnacji piwnic i parteru.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Należy dążyć do zachowania zabytkowej bryły budynku wraz z jej wielospadowym dachem. Uczynić i zachować zabytkowy charakter domu. Należy powrócić do gładkich tynków na elewacjach. Przed przystąpieniem do prac konserwatorskich i budowlanych należy wykonać badania odkrywkowe i stratygraficzne elewacji w celu ustalenia pierwotnej kolorystyki i dekoracji sztukatorskiej. We wnętrzach należy dążyć do zachowania zabytkowego podziału przestrzennego.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

- *Bielsko-Biała, Blok „G”, ul. Kosmonautów 3, zlec. Nr 5558/76, wyk. mgr inż. S. Kaczmarzski, Archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków w Bielsku-Białej.*
- *Budynek mieszkalny ul. Kosmonautów 3, Dokumentacja inwentaryzacyjna, Bielsko-Biała, ark.9, nr 543, Archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków w Bielsku-Białej.*
- *Plan Rewaloryzacji Bielskiej Starówki, Dokumentacja Architektoniczno-Konserwatorska, Karta Posesji, ul. Wzgórze 7 Kwartal „C”, oprac.: mgr inż. arch. M. Cempla, mgr inż. arch. A. Cygnarowski, Przedsiębiorstwo Projektowo-Badawcze, Archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków w Bielsku-Białej.*

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Wnętrza aktualnie nieużytkowane i niedostępne.

Po wyroku sądu, przejęcie budynku zostało powierzone komornikowi.

25. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst

AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków:
mgr Paulina Lis, mgr Krystyna Zgrzebnicka,

plany,
rysunki

AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków Jarosław Lis, Janusz Piech
wg Przedsiębiorstwo Projektowo-Badawcze ul. Białostocka 11/2, Warszawa 03-748,
Bielski-Biała 1997 r.

zdjęcia foto

AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków
Jarosław Lis

miejsce przechowywania negatywów

imie, nazwisko, data, podpis

imie, nazwisko, data, podpis

AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

3 załączniki

AB OVO s.c.
Jarosław Lis, Janusz Piech
ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków
tel. 665 88 88 NIP 679-27-11-919

12 GRU. 2007

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
BIELSKO-BIAŁA UL. WZGÓRZE 7	DOM MIESZKALNY KAMIENICA MIESZCZAŃSKA	c.d. pkt. 13 OPIS c.d. pkt. 11 RZUT

(c.d. pkt. 13 opis)

Elewacja południowa czterosiowa z gzymsami kordonowym i podokapowym. Na parterze, w osi drugiej od zachodu wejście z dwuskrzydłowymi drzwiami. Narożnik północno-zachodni zaokrąglony z kamiennymi odbojami. Elewacja zachodnia, od ulicy Zaulek składa się z dwóch części połączonych w parterze murem, w którym pierwotnie była brama, obecnie okno. Południowa część elewacji pięciosiowa, gładka, z gzymsem podokapowym, z oknami w gładkich otworach. W osi środkowej, w parterze drzwi wejściowe. Północna część elewacji zachodniej z poziomą artykulacją wydatnym gzymsem kordonowym i wieńczącym. Zaakcentowany cokół budynku. Parter gładki z drzwiami wejściowymi w połowie elewacji i oknem w osi skrajnej. Ponad nim okno na piętrze w opasce. Piętro dekorowane listwami w tynku. Ścięty narożnik z oknem w opasce ujętej boniowaniem. W parterze narożnika drzwi wejściowe, z podejściem po trzech schodkach. Elewacje północną tworzą dwie elewacje, zestawione ze sobą pod kątem, zgodnie z biegiem ulicy Podcienie. Zachodnia część elewacji północnej jest integralna z zachodnią częścią elewacji od strony ulicy Zaulek. Elewacja dwuosiowa w obu kondygnacjach. Okna parteru bez opasek, na piętrze w obramieniach profilowanych w tynku. Stolarka w budynku nowa – okna wymienione zachowujące tradycyjną formę, dwuskrzydłowe ze ślemieniem, ośmiokwaterowe. Drzwi również wymienione. Część wschodnia elewacji północnej szczytowa, symetryczna z parą półkolistych arkad na pierwszej kondygnacji, z dwoma parami okien na piętrze i parą okien w strefie dachu.

Wnętrza: niedostępne.

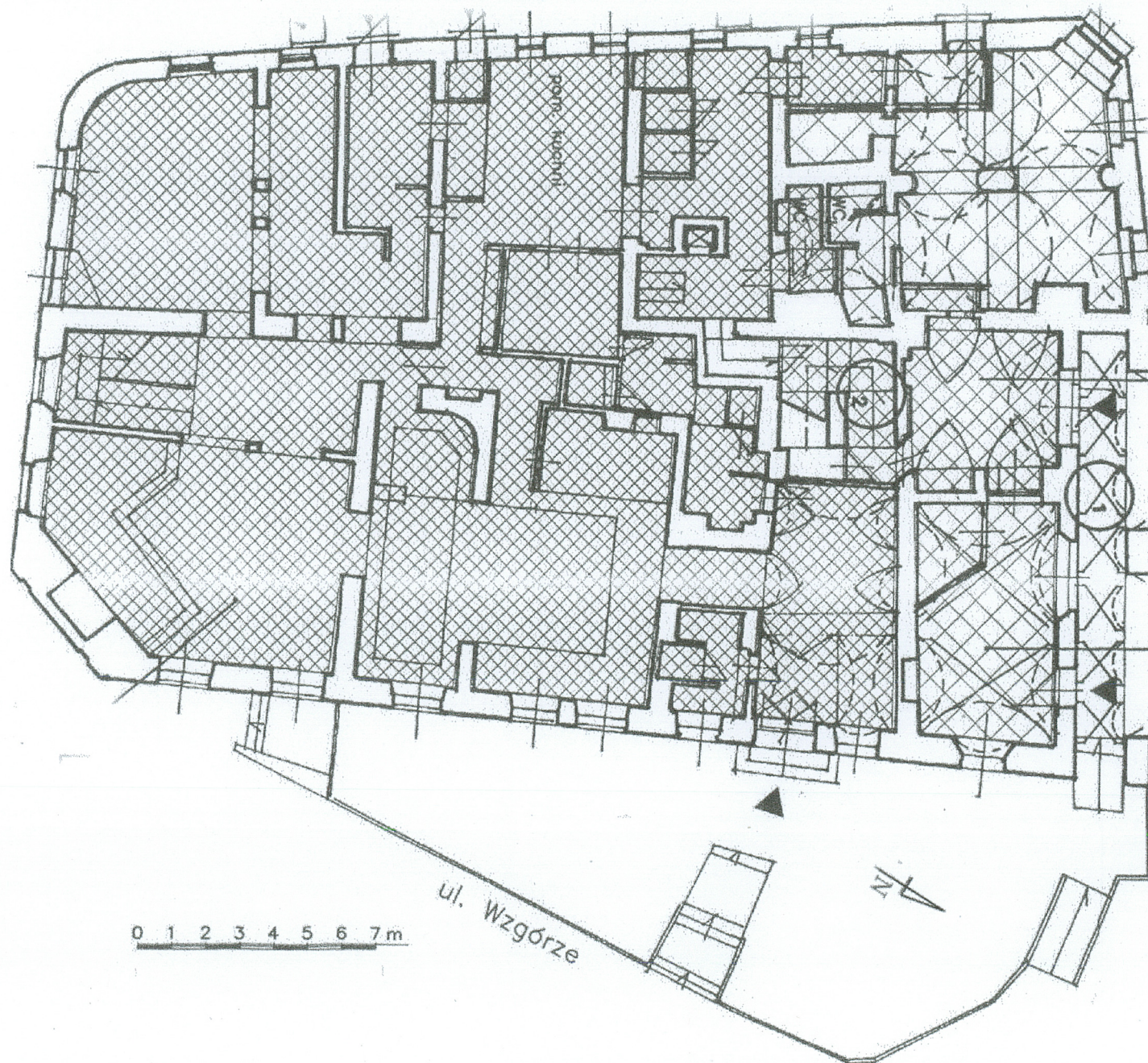
Instalacje: elektryczna, wodno kanalizacyjna, gazowa – odcięte.

Wkładkę założył: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków: mgr Paulina Lis, mgr Krystyna Zgrzebnicka
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków

12 GRU. 2007

Rzut parteru

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
BIELSKO-BIAŁA UL. WZGÓRZE 7	DOM MIESZKALNY KAMIENICA MIESZCZAŃSKA	FOTOGRAFIE

Fot. 2 Fragment elewacji wschodniej z portalem.

Fot. 3 Podcienia – widok od strony ulicy Wzgórze.

Wkładkę założył: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków: mgr Paulina Lis, mgr Krystyna Zgrzebnicka
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków

12 GRU. 2007

Fot. 4 Podcienia elewacji wschodniej oraz wschodnia część elewacji północnej.

Fot. 5 Narożnik południowo-wschodni z balkonem.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
BIELSKO-BIAŁA UL. WZGÓRZE 7	DOM MIESZKALNY KAMIENICA MIESZCZAŃSKA	FOTOGRAFIE

Fot. 6 Balkon na południowo-wschodnim narożniku budynku.

Fot. 7 Elewacja południowa z zaokrąglonym narożnikiem południowo-zachodnim.

Wkładkę założył: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków: mgr Paulina Lis, mgr Krystyna Zgrzebnicka
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: AB OVO s. c. ul. Hoyera 6, 30-898 Kraków

12 GRU. 2007

Fot. 8 Elewacja zachodnia –
od strony ulicy Zaulek.

Fot. 9 Elewacja północna
oraz fragment elewacji zachodniej.